A. BERLESE

ACARI, MYRIOPODA ET SCORPIONES

HUCUSQUE IN ITALIA REPERTA

ACARI MIRIAPODI E SCORPIONI

ITALIANI

OPERA SUSSIDIATA DAL R. MINISTERO DELLA PUBBLICA ISTRUZIONE
DIETRO IL PARERE DEL CONSIGLIO SUPERIORE
E DISTINTA CON MEDAGLIA DI BRONZO ALL'ESPOSIZIONE ITALIANA
DI TORINO 1884.

FASCICOLO XXXII. complete

PADOVA
TIPOGRAFIA DEL SEMINARIO
Unico deposito della presente opera presso la casa
LOESCHER et **A. SEEBER**, Firenze.

20 Settembre 1886
Prezzo Ital. Lire 4.

A. Berlese DIS. LIT. DIP.

1

GLOMERIS PUSTULATA (OLIV.) LATR.

Glomeris pustulata (Oliv.) Latr.

Olivier, Encycl. meth. VII, p. 414 (*Julus pustulatus*).

Latreille, Hist. nat. d. Crust. et Ins. VII, p. 65.

Rossi, Fauna Etrusca II, pag. 668 (*Oniscus pustulatus*).

Brandt, Bull. Soc. Nat. Moscou, VI, p. 197, *idem*, Recueil, p. 147. (*Gl. pustulata*, var. *vulgaris, microstemma, heterostica*).

Koch, C. M. A. Deutschl, fasc. 40, fig. 9: *idem ibid.* fasc. 40, fig. 10 (*Gl. rufoguttata*): *idem* Syst. d. Myr. p. 91 (*Gl. concinna*), p. 96 (*Gl. proximata*) p. 96 (*Gl. subterranea*): *idem,* Die Myriap. I, pag. 69, fig. 59 (*Gl. concinna*), p. 121, fig. 109 et 110 (*Gl. proximata*), p. 83, fig. 72 (*Gl. pustulata*), p. 82, fig. 71 (*Gl. rufoguttata*, p. 123, fig. 112 (*Gl. subterranea*).

Rosicky, Archiv d. natw. Landesdurchf. v. Böhm. III, 4, fasc., p. 44.

Fedrizzi, Ann. Soc. Nat. Mod. X, p. 130 (*Gl. bimaculata*): *idem ibid.* p. 88 (*Gl. sexpunctata*): *idem ibidem,* XI, p. 88 (*Gl. pustulata* et *bimaculata*).

Fanzago, Chilogn. it. pag. 17.

Taschenberg, Brehm 's ill. Thierl. IX, p. 629 (*Gl. guttulata*).

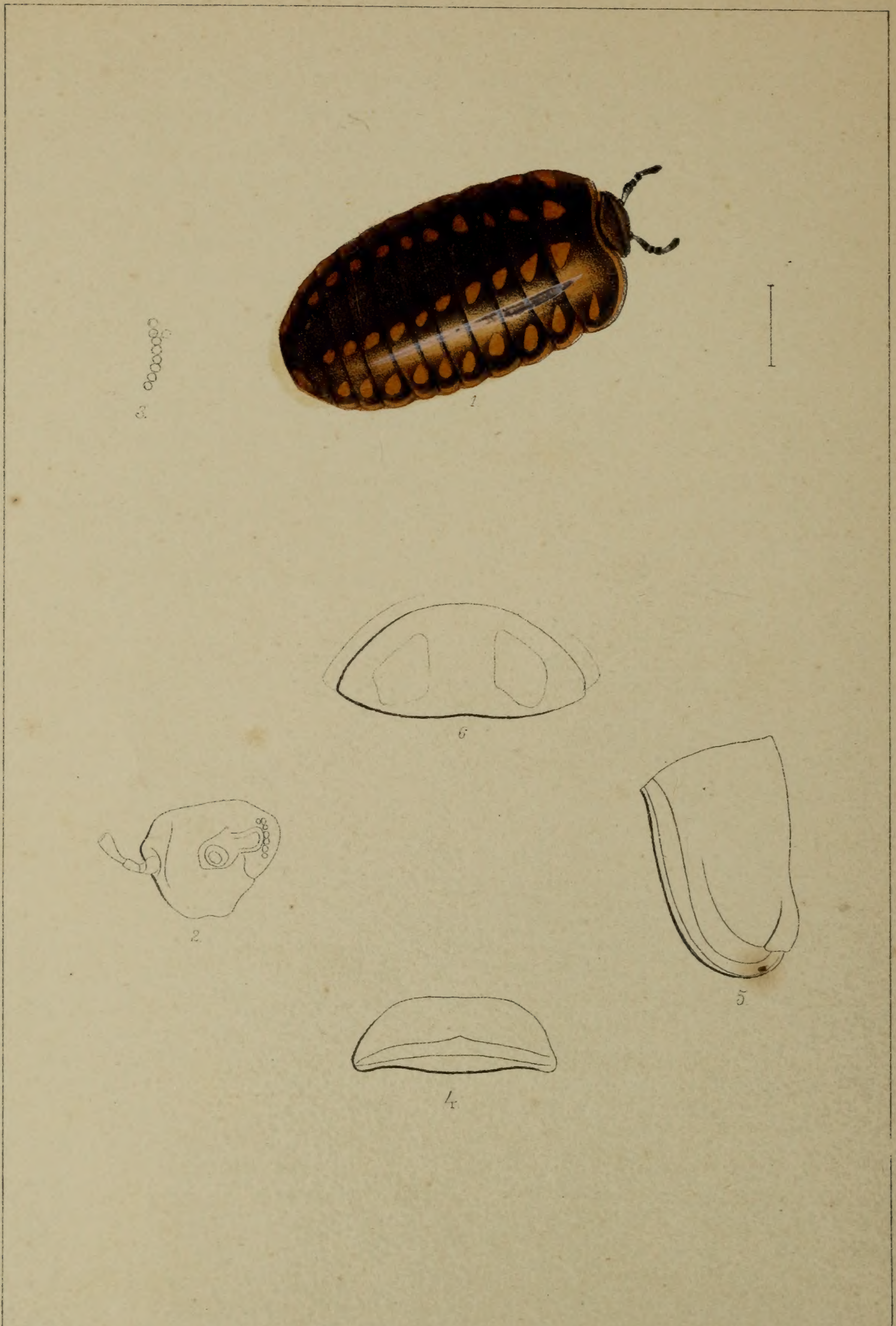
Cantoni, Mir. di Lomb. p. 330.

Latzel, die Myr. österr. Mon. II, p. 104.

Gl. *picea, rufo-maculata, segmento secundo maculis 4, segmentis ceteris (duobus vel tribus vel quatuor pænultimis exceptis), bimaculatis, maculis miniaceis. Usque ad 13 mill. long.*

Habitat *frequens in totius Italiæ (superioris) udis.*

Obs. Minor, subtilissime punctulata, picea, marginibus segmentorum vix albidis; segmentum primum (3) immaculatum, secundum (4) maculis quatuor signatum, segmenta cetera (exceptis duobus vel tribus vel quatuor pænultimis) bimaculata, maculis subrotundis, biseriatis, miniaceis, rarius pallidioribus, maculis segmenti postremi (5) maioribus, subovalibus, discretis. Oculi (2) ocellis 6–10. Segmentum primum (3) transverse bistriatum, segmentum secundum (4) striis 2–5 transversis, excepta prima, interruptis, signatum. Maris pedes copulativi (6) *Gl. connexæ* subsimiles.

A. Berlese dis. lit. dip.

2.

GLOMERIS TRIDENTINA LATZ.

Glomeris tridentina Latz.

C. L. Koch. C. M. A. Deutschl. fasc. 40, fig. 7. (*Gl. quadripunctata*).

C. Koch. Die Myriapoden II, p. 13, fig. 136, 137. (*Gl. quadripunctata*).

Fedrizzi. Annuario Soc. nat. Modena X, p. 128 (*Gl. quadripunctata*): *idem ibidem,* XI, p. 87 (*Gl. quadripunctata*).

Latzel. Die Myr. d. österr. mon. II, p. 118.

Non Syn. Brandt, Prodromus (Bull. Soc. Nat. Moscou) VI, p. 197 (*Gl. quadripunctata*).

Gl. *nigro-fusca, macularum flavarum vel aurantiacarum seriebus quatuor, vel in exemplis pallidioribus, seriebus quinque, cum media dorsualis sit conspicua. Usque ad 18 mill. long.*

Habitat *in agro Tarvisino et Patavino* (Colli Euganei).

Obs. Lævissima, nitidissima, nigro-fusca vel rufo-brunnea, macularum flavarum vel aurantiacarum, in exemplis obscurioribus quatuor, in dilutioribus, seriebus quinque, cum etiam linea latior, dorsualis, flavida distincte appareat. Segmentum primum vel totum fuligineum vel in pallidioribus flavo marginatum et medio signatum. Segmentum secundum quadrimaculatum, margine præsertim anteriori aurantiaco, in pallidioribus etiam posti-

co. Segmentum ultimum (6) bimaculatum, maculis discretis. Oculi (3) utrinque ocellis 8–9. Segmentum primum transverse bistriatum, segmentum secundum (5) striis transversis 3–6 obsoletis, tenuissimis. Maris segmentum anale nec sinuatum, nec incisum. Pedes copulativi (7), pedibus *Gl. connexæ* subsimiles.

Expl. tab. 1. caput e latere visum.

GLOMERIS TRIDENTINA. VAR.

Fasc. XXXII. N. 3.

Glomeris tridentina Latz. var.

Vitta dorsualis media flavescens, latior. Segmentum primum undique limbatum et in medio flavo lineatum. Segmentum secundum, margine anteriori et posteriori flavo limbatis, nec non maculis quinque signatum, quarum media ad fasciam dorsualem pertinet. Segmentum ultimum, præter maculas duas subrotundas, lineola etiam media, flava signatum. Segmenta cetera, præter maculas quatuor et vittam mediam, etiam maculis minoribus submarmorata. Inter varietatem istam pallidissimam et obscuriorem quam ut typicam delineavimus, plures stant gradus, plus minusve fuscescentes.

4

GLOMERIS DISTICHELLA BERL. n. sp.

Glomeris distichella n. sp.

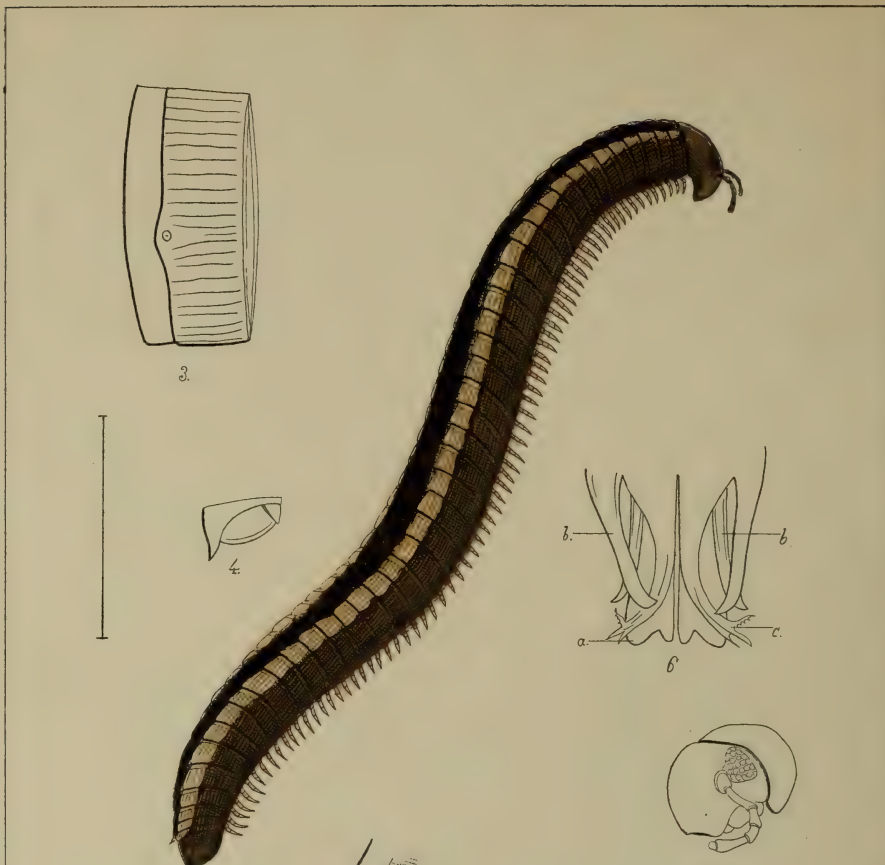
Gl. *fuliginea, macularum aurantiacarum seriebus duabus, segmento secundo quadrimaculato, segmentis ceteris inter maculam et margines laterales, pallido-marmoratis. Stria dorsualis latior, picea. Usque ad 20 mill. long.*

Habitat *in Siciliæ* (Randazzo) *udis.*

Obs. Robusta, nitida, fuliginea, seriebus macularum aurantiacarum duabus, spatium longe ellipticum, nigerrimum, in medio dorso occludentibus. Segmentum primum (2) latum sed curtum, bistriatum, nec non fuligineo et nigro varie marmoratum. Segmentum secundum (3) striis 2–3 obsoletis, quadrimaculatum, macula infera, maiori, subrotunda, ceterum inter maculas fuligineum, nigro punctulatum. Segmenta cetera flavo vix limbata, maculis duabus strias dorsuales sistentibus signata, et inter maculas et marginem lateralem, partim nigro marmorata. Segmentum ultimum (5) maculis duabus aurantiacis, maioribus, marginem posticum attingentibus sed inter sese discretis, signatum. Oculi (4) ocellis 6–7. Segmentum primum bistriatum, secundum striis obsoletis duabus impressum.

Æstate.

Expl. tab. 6 caput e latere visum.

Dis. inc. dip.

5.

IULUS CAVANNÆ BERL.

Julus Cavannæ Berl.

A. Berlese Julidi del Museo di Firenze p. 55.

J. *fuligineus, testaceo bivittatus, epiandrii laminis omnibus subfalciformibus, strictis, interior apice trifida. Usque ad 35 mill. long.*

Habitat *in Etruriæ udis.*

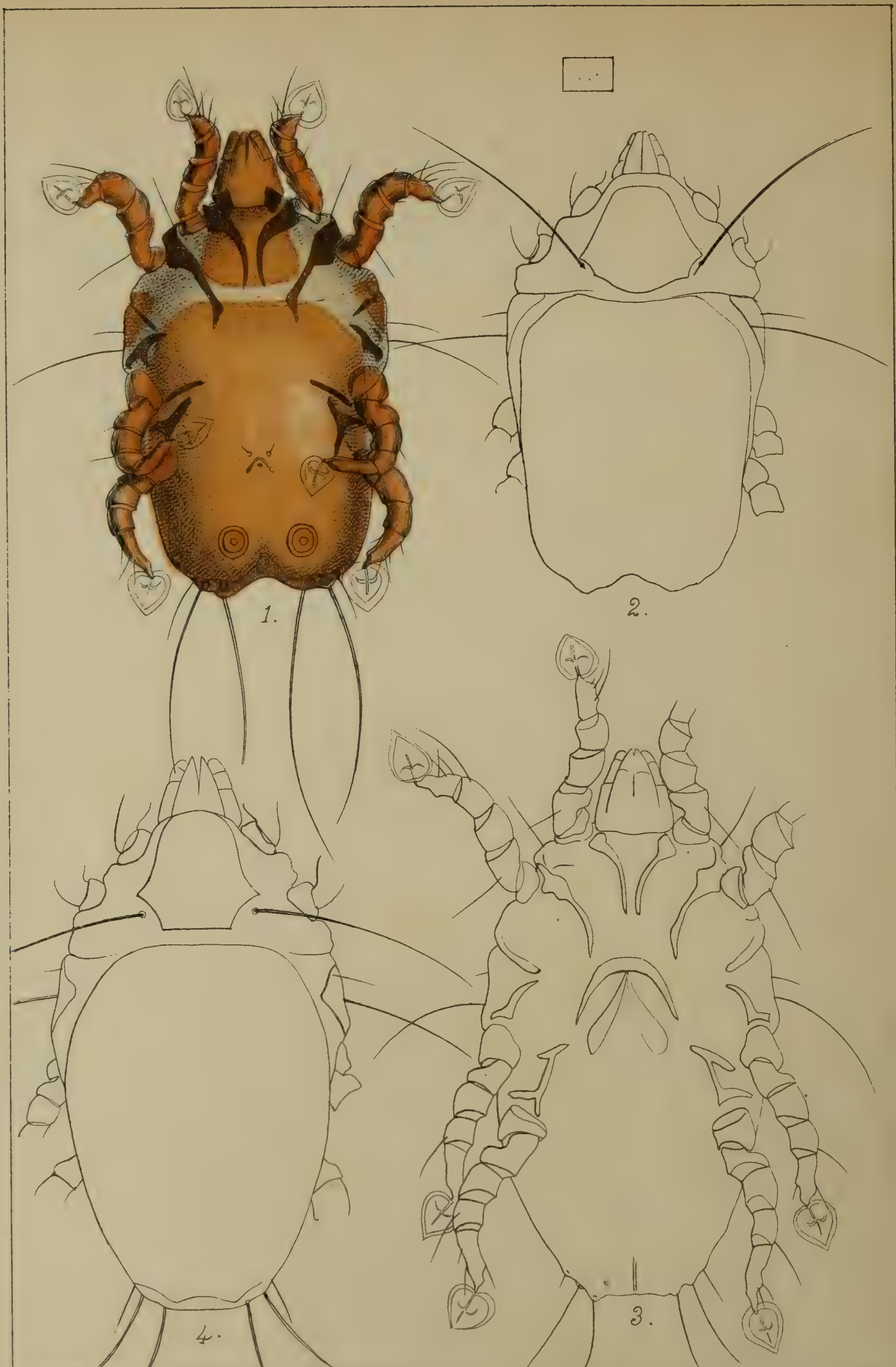
Obs. Crassiusculus, fuligineus, lateribus vix pallidioribus, dorso vittis duabus testaceis, fascia nigra lata seiunctis. Vertex sulco conspicuo, foveis nullis. Frons obsolete nigro-vittata, fusca. Oculi perfecte triangulares, ocellis manifestissimis in seriebus senis vel septenis dispositis, ocellis 25-35. Antennæ latitudine corporis haud multo breviores. Segmentum primum lævissimum. Cetera segmenta (3) striis latis, profundis, subparallelis obsita, annulo antico ruguloso. Foramina repugnatoria minima, suturam vix emarginatam fere attingentia. Segmentum ultimum (4) in spinam acutam, valvas anales certe superantem, sursum leniter recurvam, desinens. Valvæ anales marginatæ, vix ad rimam villosæ.

Pedes corporis latitudinem ne in mari quidem æquantes.

Mas. Corpus mandibulæ in squamam tuberculiformem vix productum. Septimi segmenti margines ad rimam genitalem vix elevati. Pedes primi paris (5) uncum geniculatum sistentes. Pedes copulativi (6) proan-

drio (*a*) subrectangulo, apice bifido, epiandrio frustulis utrinque tribus composito, quorum laterales (*b–b*) duo falcati, simplices, medius (*c*) sive interior, extrorsus recurvus, apice distincte tridentulatus, dente superiori externe denticulato, ramoso.

Expl. tab. 2 caput cum primo segmento.

Berlese DIS. INC. DIP.

6.

PTEROLICHUS CHARADRII CAN.

32.

Pterolichus Charadrii Can.

G. Canestrini. Nuove spec. del Gen. Dermaleichus p. 48, (*Dermal. Charadrii*): *idem* Acari parassiti, p. 35, (*Pterolichus Charadrii*).

Trouessart et Mégnin. Sarcoptides plumicoles, pag. 28.

G. Canestrini. Acarofauna it. p. 254.

Pt. *badius, antico ab abdomine vitta albicanti distincto; subrectangulus; mas abdomine posterius lato, vix bilobo, lobulis utrinque trisetis. Ad 400 μ. long.*

Habitat *in pluribus avibus aquaticis*, (*Recurvirostra, Himantopus, Hæmatopus, Charadrius, Actitis, Gallinago* etc.).

Obs. Color corporis albidus, sed scutulis, pedibus et rostro badiis, nec non epimeris subfuligineis. Corpus subrectangulum.

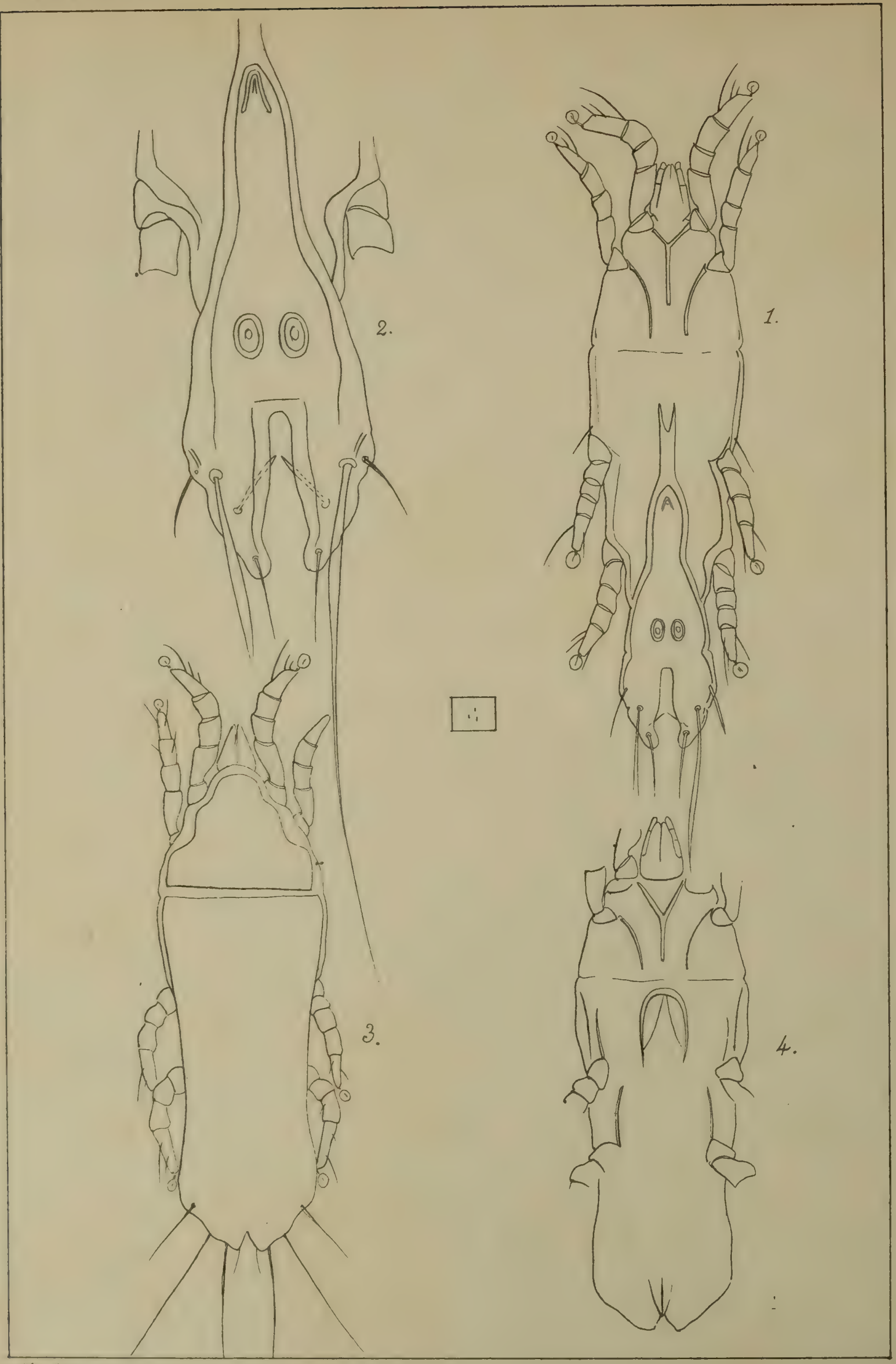
Mas (1) posterius subrotundatum, vix incisum, bilobum, lobulis vix hyalino marginatis, utrinque trisetis, setis duabus interioribus, externa longioribus. Ad scapulas setæ duæ oriuntur, quarum altera minima, altera vero perlonga. Pedes curtuli, quarti paris abdomen non superantes. Disculi copulationis maiores prope abdominis marginem postremum siti. Penis minimus, inter quarti paris coxas apparens.

Fœmina (3) mari vix longior, abdominis margini-

bus subconvergentibus, posterius obtusa, longe quadriseta.

Expl. tab. 2 mas pronus, 4 fœmina prona.

Cameræ lucidæ ope delin.

Berlese dis. inc.

7.

PTEROLICHUS REHEBERGI GRACILIS TROUESS.

Pterolichus Rehbergi Can. et Berl. var. gracilis Trouess.

Trouessart et Mégnin. Sarcoptides plumicoles pag. 50, fig. 12.

Pt. *rufo-badius, gracillimus. Mas post quarti paris pedes constrictus, deinde profunde bilobus, lobulis externe trisetis, setis simplicibus. Ad 600 μ. long.*

Habitat *in Himanotopo melanptero et in H. candido.*

Obs. Typico gracilior et longior.

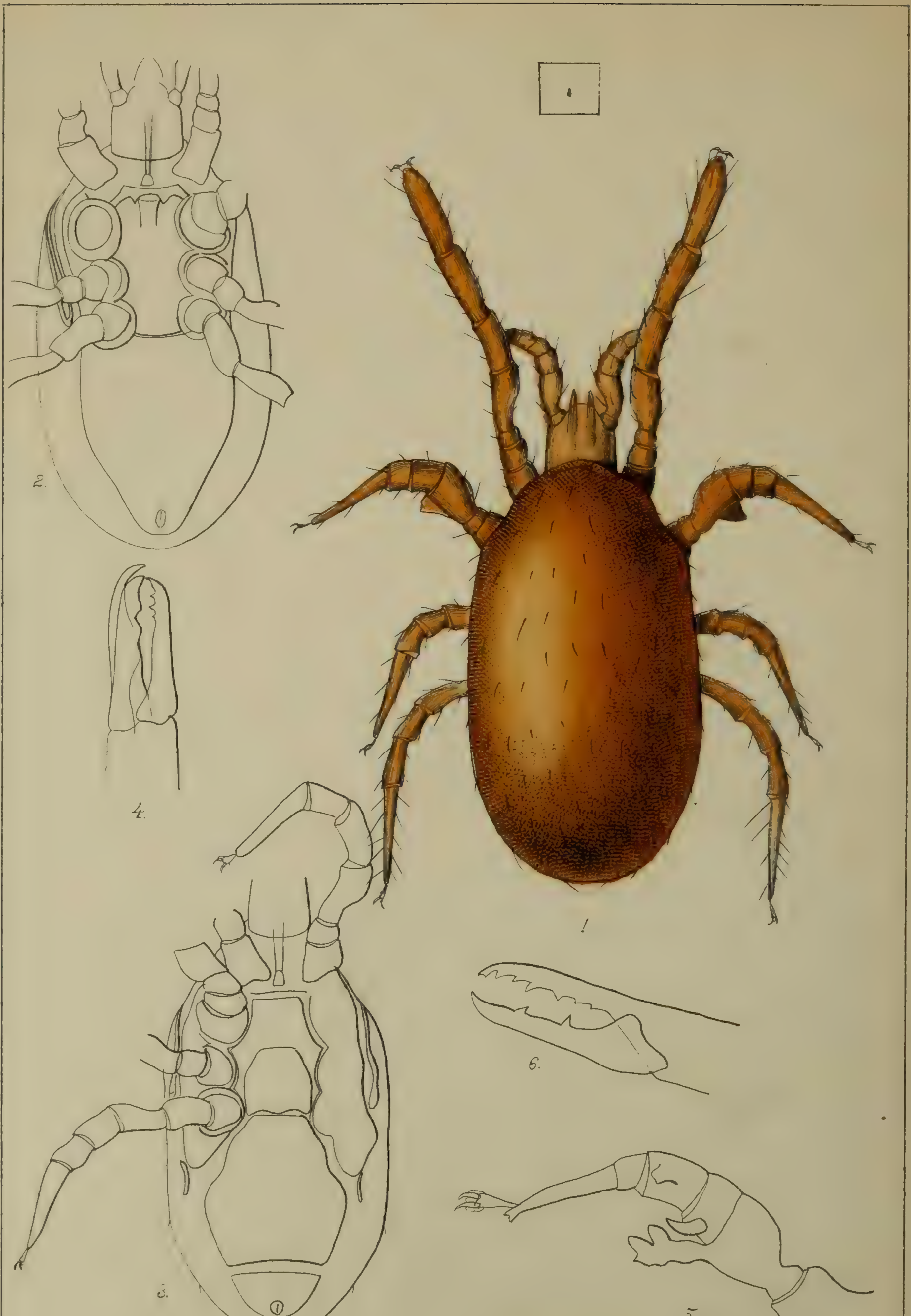
Mas (1) abdomine post quarti paris pedes constricto, denique rursus dilatato et in lobos duos profunde diviso. Abdominis lobuli (2) in squamulam subrotundatam desinentes, setis quatuor prædititi. Setarum harum, altera minor, dorsualis, interne directa, ceterarum ventralium vel marginalium, una apicalis, in squamula hyalina insita, curta et tenuis, altera exterior, perlonga, cylindrica, tertia marginalis, superior, minor. Epimera, lobulos externe sustinentia, super penem (minimum et inter coxas quarti paris insitum) in arcum convergentia, et inter sese connata, denique rursus in furcam divergentia.

Fœmina (3) ad quartos pedes constricta, denique rotundato-dilatata, posterius subincisa, lobulis trisetis, nec non seta superiori, crassiuscula præditis.

Expl. tab. 2 maris abdomen extremum, 4 fœmina supina.

Cameræ lucidæ ope delin. et circiter 100 diam. ampl.

Sept. 20, 1886

A. Berlese DIS. INC. DIP.

ℓ.

LÆLAPS MERIDIONALIS G.&R. CAN.

Lælaps meridionalis G. et R. Can.

Canestrini G. et R. Acari italiani nuovi o poco noti (Atti Istituto Veneto di Sc. Lett. Arti, ser. V, vol. VIII, 1882), p. 922, tav. VIII, fig. 1 (fœmina).

G. Canestrini. Acarofauna it. p. 88 (*Hypoaspis meridionalis*) (fœmina tantum).

L. *badio-castaneus, elongato-ovatus, scuto ventrali, anale attingenti, setis raris, minusculis. Mas pedibus secundi paris, femure apophysi infera maiori, apice dilatata, tridentula, genu tibiaque robuste calcaratis. Ad 700 μ. long.*

Habitat *in Italiæ centralis et meridionalis muscis.*

Obs. Corpus elongato-ellipticum, setis raris, simplicibus, curtis ornatum. Epistoma anterius rotundato-denticulatum.

Mas (1) inferne (2) scutulo ventrali, anali adnato, a sternali sulculo seiuncto. Pedes primi paris crassiusculi, setigeri, corpus longitudine æquantes. Pedes secundi (5) paris incrassati, femure apophysi robusta, subspathuliformi, apice dilatata et tridentata; genu calcari robusto, acuminato, tibia tuberculo laterali obsoleto, aucti.

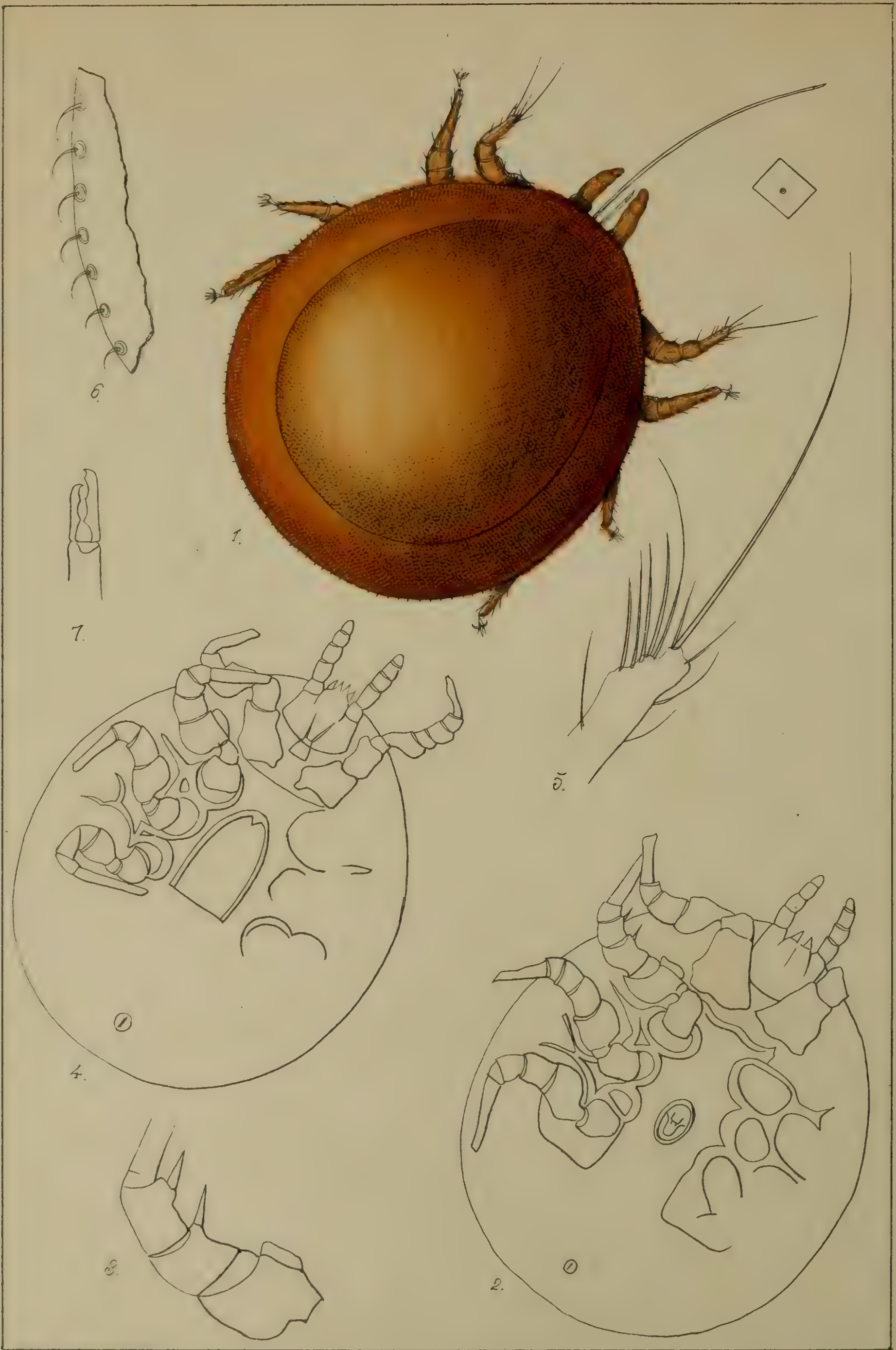
Fœmina scutulo ventrali (3) anale attingens, scutulo genitali subhexagono, nec non scutulis duobus minoribus, bacilliformibus, sub epimera pedes gerentia, aucta.

Sept. 20, 1886.

Color badius vel dilute castaneo-rufus.

Per annum.

Expl. tab. 2 mas supinus, 3 fœmina supina, 4 maris mandibula, 6 fœminæ mandibula.

Berlese Dis. ... Dip.

9

DISCOPOMA CASSIDEA (HERM.) G.R.CAN 32.

Discopoma cassidea (Herm.) G. et R. Can.

Hermann, Mém. apt., p. 93, tab. 6, fig. 2 (*Notaspis cassideus*).

?C. L. Koch, C. M. A. Deutschl. fasc. 27, fig. 24. (*N. orbicularis*); Uibersicht., p. 94 (*N. cassideus*).

Gervais Apt., III, p. 221 (*Uropoda cassidea*): *ibid.* p. 260 (*Oribata cassidea*).

?Mégnin Gamasiden., p. 328 (*Urop. truncata*).

Canestrini e Fanzago, Acari it. p. 127, tav. III, fig. 6 (*Notaspis cassideus et ovalis*).

Haller, Acarinologisches, p. 182, fig. 1. (*Uropoda clavus*).

G. Canestrini Acarafauna it. p. 112.

D. *testaceo-badia, orbicularis, superne setotula, margine abdominis minutissime et dense ciliato, dermate opaco. Ad 750 μ. long.*

Habitat *in muscis totius Italiæ, in fimetis frustra inquirenda.*

Obs. Corpus suborbiculare, opacum, superne setosulum, incisura circulari, margini parallela, impressum. Margo corporis totius, ciliis minutissimis, sursum recurvis, densis, auctus. Mandibularum digitus fixus, mobili longior sed obtusus.

Mas (1) femoribus secundi paris (3) crista auctis, genu tibiaque, spinula auctis. Foramen genitale, minus, ovale, inter tertii et quarti paris pedem sculptum.

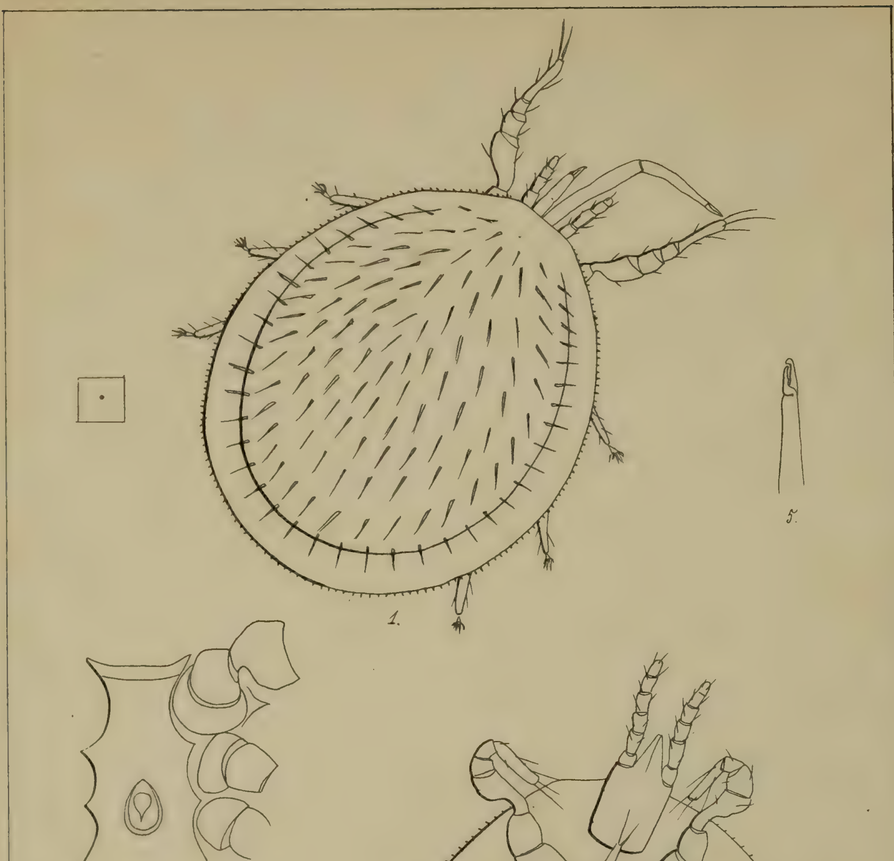
Sept. 20, 1886.

Fœm. (4) scutulo genitali lævi, anterius rotundato, posterius, ad quarti paris pedes, truncato, pedibus inermibus.

Nympha homeomorpha adulto similis sed scutulo sternali integro.

Nympha heteromorpha et *larva* iisdem *D. romanæ* similes.

Expl. tab. 2 mas supinus, 6 corporis margo cum ciliis duobus maxime amplificatus, 5 tarsi primi paris apex.

DIS. INC. DIP.

10

DISCOPOMA CASSIDEA VAR. MINOR BRL. 32.

Fasc. XXXII. N. 10.

Discopoma cassidea Herm. var. minor Berl. n. var.

D. *testacea, typica minor, scutulo genitali fœminarum punctulato. Ad 460 μ. long.*

Habitat *in agri Florentini muscis.*

Obs. Speciei typicæ dimidiam fere æquans magnitudinem. Fœminæ scutum genitale, distinctissime punctulatum, cum in spec. typica sit lævissimum. Mandibularum digitus fixus, vix mobilem superans, edentatus.

Ceterum ut in specie typica.
